

Fiskalni ugovor je prvi ozbiljan korak na putu prema euru

Bajo, Anto; Galinec, Davor

Source / Izvornik: **Aktualni osvrti, 2018, 11, 1 - 2**

Journal article, Published version

Rad u časopisu, Objavljena verzija rada (izdavačev PDF)

<https://doi.org/10.3326/ao.2018.100>

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:242:682983>

Rights / Prava: [Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International/Imenovanje-Nekomercijalno-Bez prerada 4.0 međunarodna](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-06-26**

Repository / Repozitorij:

[Institute of Public Finance Repository](#)

AKTUALNI OSVRTI

Fiskalni ugovor je prvi ozbiljan korak na putu prema euru

ANTO BAJO, Institut za javne financije, Zagreb
DAVOR GALINEC, Hrvatska narodna banka*

Vlada je u hitnom postupku prihvatila **Nacrt prijedloga zakona o potvrđivanju Ugovora o stabilnosti, koordinaciji i upravljanju u ekonomskoj i monetarnoj uniji s državama članicama EU-a i time učinila prvi ozbiljan korak u procesu pristupanja europodručju i naznačila namjeru snažnije provedbe strukturnih reformi. Vlada je prihvatila dio odredbi Ugovora predviđenog za članice europodručja (glava V., sudjelovanje Predsjednika Vlade na sastancima država europodručja), a za dio odredbi koje proistječu iz glave III. (fiskalni ugovor) te glave IV. (koordinacija ekonomskih politika i konvergencija) Hrvatska će poput članica koje nisu uvele euro iskoristiti pravo izuzeća (do ulaska u članstvo europodručja).**

Ugovor o stabilnosti, koordinaciji i upravljanju u ekonomskoj i monetarnoj uniji donijet je u siječnju 2013., s ciljem stabilizacije europodručja i jačanja proračunske discipline u EU. Njime su članice usvojile dodatna pravila za jačanje proračunske discipline i poboljšanje koordinacije svojih ekonomskih politika, uz poseban naglasak na upravljanje u europodručju. EU tom koordinacijom nastoji ostvariti ciljeve održivog rasta, zaposlenosti, konkurentnosti i društvene kohezije. Ugovor primjenjuju članice unutar i izvan europodručja koje su ga ratificirale.

Ugovor su potpisale i ratificirale sve članice osim Češke, Hrvatske i Ujedinjenog Kraljevstva, a stupio je na snagu u siječnju 2013. nakon što ga je ratificiralo dvanaest članica europodručja (ostale države potpisnice ratificirale su ga naknadno).

Primjena odredbi fiskalnog dijela Ugovora (glava III.) obvezna je za države potpisnice članice europodručja. Ostale države potpisnice te će odredbe primjenjivati tek kad pristupe europodručju, osim ako se same ne izjasne da ih žele primjenjivati i prije toga.

Restriktivne odredbe fiskalnog dijela Ugovora definiraju članci 3., 4., 6. i 8., primjerice:

- Nacionalni proračuni na razini opće države moraju biti uravnoteženi ili u suficitu.
- Strukturni proračunski deficit¹ ne smije prelaziti 0,5% BDP-a.
- Kod država s omjerom duga opće države i BDP-a znatno nižim od 60% BDP-a, ukoliko su rizici dugoročne održivosti javnih financija niski, dopušten je strukturni proračunski deficit od najviše 1% BDP-a.

* Stavovi izneseni u ovom radu isključivo su osobni i stručni stavovi autora te ne odražavaju nužno stavove institucije u kojoj je zaposlen, niti je na bilo koji način obvezuju.

¹ Pojam „godišnji strukturni saldo opće države” odnosi se na godišnji ciklički prilagođeni saldo bez jednokratnih i privremenih mjera.

- Ukoliko postoji prekomjerni dug opće države (iznad 60% BDP-a), mora se smanjivati u prosjeku za 1/20 godišnje.
- Države moraju unaprijed izvještavati Vijeće EU-a i Europsku komisiju o svojim planovima za izdavanje (emisiju) javnog duga.

Fiskalnu disciplinu mogu nametati i same države potpisnice, jer pred Sudom EU-a mogu tužiti druge države potpisnice za koje smatraju da krše ili da ispravno ne provode odredbe fiskalnog dijela ugovora, te zatražiti izricanje financijskih sankcija tuženiku prema kriterijima koje Europska komisija određuje u okviru članka 260. Ugovora o funkcioniranju EU-a. Utvrdi li Sud da tužena stranka nije postupila sukladno presudi, može joj odrediti plaćanje paušalnog iznosa ili novčane kazne koja je primjerena okolnostima i koja ne premašuje 0,1% njezinog BDP-a. Članice europodručja kaznu uplaćuju u Europski stabilizacijski mehanizam, a države koje nisu zatražile pravo izuzeća u opći proračun EU-a.

Države moraju odredbe fiskalnog dijela ugovora ugraditi u svoje zakonodavstvo putem obvezujućih i trajnih, po mogućnosti ustavnih odredbi, ili onih koje na neki drugi način jamče da će se u potpunosti poštovati i da će ih se država u potpunosti pridržavati kroz cijeli nacionalni proračunski postupak. **Članice EU-a koje nisu članice europodručja mogu se izuzeti od primjene pojedinih poglavlja Ugovora**, posebice za obveze iz glave III. fiskalni ugovor i glave IV. koordinacija ekonomskih politika i konvergencija.

Hrvatska pristupa Ugovoru koristeći pravo izuzeća za glave III. i IV. To znači da za sada preuzima obveze glave V. sudjelovanja predsjednika Vlade na sastancima država europodručja, koji se održavaju najmanje dva puta godišnje i na kojima se raspravlja o konkurentnosti, izmjenama i novim pravilima koja će se primjenjivati na europodručje, kao i specifičnim pitanjima provedbe Ugovora.

Prihvaćanjem navedenog Zakona u Saboru ostvarit će se prvi pravni preduvjet približavanja Hrvatske europodručju i monetarnoj uniji. Kako fiskalni dio ugovora predviđa da strukturni proračunski manjak – članica s dugom višim od 60% BDP-a – ne smije prijeći 0,5% BDP-a, Hrvatska mora do pristupanja europodručju (kada prestaje važiti pravo izuzeća) intenzivirati fiskalnu konsolidaciju i provedbu najavljenih strukturnih reformi.